

Издаје два пута
у мјесецу

Цијена за Аустро-Угарску: на годину К 2-40
на по године. К 1-20
на четрт год. К — 60
За друге земље: на годину 4 круне. Поједини бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по цјеновнику. Ако се више од три пута увршћују, рачунају се јефтине.

Уредништво се налази у Николићевој улици бр. 8. Писма се шаљу на уредништво „Српског Кола народног листа“. Рукописи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака грудa, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство.

(Тако и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размеђу, а још за коју годину нити ће је знати нити спомињати, да је тамо Срба икад и било).

Централна штедионица за Хрватску и Славонију.

Недавно је основана у Загребу банка за насељавање (колонизацију) и дијељење (парцелирање) земље. Ову банку основале су мађарске и аустријске банке и тршћанско друштво за осигуравање. Сада опет ти исти страни новчани заводи оснивају централну (средишњу) штедионицу за Хрватску и Славонију с капиталом од 6 милијуна круна. Трећину акција препустили су оснивачи ове штедионице уписивању јавном, а двије трећине задржали су за себе. Сврха је ове штедионице, да оснива нове штедионице, банке и сличне новчане заводе и да повећава њихов капитал, као и то да зближава остале мање новчане заводе.

Као што се види, овдје је већина туђег новца, па се хоће тако да спријечи, да се међу нашим свијетом не шире словенски капитали, а са друге стране да се наши домаћи новчани заводи притисну овијем туђим новцем и учине зависним од њега. Друго је кад наш човјек ради с новцем својих домаћих људи, својих домаћих новчаних завода, а друго је, кад ради с туђим људима, с туђим новцем, мађарско-чивутским. Јасна је дакле намјера овог новог новчаног завода. Он хоће, да наше домаће нов-

чане заводе, гдје је домаћи новац, притисне и тако их метне под своју власт, па тако и све оне људе, народ, који ради с тијем заводима. Од овог новог новчаног завода немамо се дакле надати добру, јер је нама стран, туђи, у њему је туђи новац. Уз ове туђе заводе, који оснивају ову централну штедионицу за Хрватску и Славонију оснивачи су богаташи и Чивути мађарски, а међу њима и Стеван Поповић Вацки, који говори и пише, како је Србима овдје добро и да не требају ништа више захтијевати за себе и тражити својих права.

Све је ово опомена и за нас Србе, да се окупљамо око својих земљорадничких задруга и новчаних завода, а онда да се и наши новчани заводи вежу један за други и створе једно средиште, одакле би могли пазити и уређивати наше господарске и новчане прилике.

Српско четовање у Старој Србији и Македонији.

Није добро српском народу у много крајева, али нигдје му није онако зло као оном у Турској сада. Го и бос једе српски народ на много мјеста сув хљеб (крух) и незачињено јело, на много мјеста пати од зла, које му наноси рђава државна управа, али све је то смиље и ковиље према оном, што Србин у Турској трпи. Нека сам понекад и у оскудици, али нека барем буде сигурна глава моја и мојих најближих, нека буде сигуран образ кћери мојих и жене, нека ми нико слободно не отима и оно сиротиње што је имам, нека ми не пали крова над главом слободно, без страха од казне.

А то све ради се Србима у Турској. Куће им пале, иметак отимају, кћери и жене срамоте, животе одузимају, убијају и старо и младо. Раде то Турци, Арнаути, а и Бугари, који би ради побугарити онај српски народ.

Па је ли онда чудо, што се народ лађа оружја, да се брани од тих силних зала.

Већ се много чета одметнуло у гору, на много мјеста било је већ боја између српских чета и Турака, Арнаута и Бугара. Доста браће из краљевине Србије отишло је у помоћ својој браћи у Турској. Има и официра српских, који су оставили своју службу и мирни живот у Србији, па отишли браћи у помоћ.

Доста пута су српске чете осветиле се српским зулумћарима, доста пута натјерале у бијег душмане. А гдје је дошло, да Срби морају умирати, умирали су весело, као да иду у сватове, а не у смрт.

Најславнији бој био је код села Челопека. Против 132 српска четника борило се 1000 што Арнаута а што турске војске. Послије дугог, јуначког боја буду Турци и Арнаути разбијени. Изгубили су 280 мртвих и рањених, а Срби 13.

Како се јуначки знаду борити ти четници показује јуначка погибија седморице тих четника код манастира Пчињског. Ту је турска војска опколила седам Срба четника. Послије дуге борбе, кад су Срби испуцали сву муницију одлуче, да се живи не предају Турцима. Двојица се некако пробију кроз Турке, и то један рањен, а осталих пет пребију своје пушке, скупе се у рпу и један баци посред њих бомбу, која их разнесе на комаде. Турци су имали великих губитака, а од Срба не заробише ни једног, а ни њихова оружја. Исто тако јуначки погибоше 10 српских четника код Табановца, а неки дан двије чете, једна под војводом Ђорђем Скопљанчетом код Петралице а друга под војводом Аксентијем Бацетићем Рујанцем код села Бељановца. Аксентије је био официр у руској и српској војсци. Обадвије ове чете издали су Бугари Турцима. Ниједног четника нијесу Турци заробили. Сви изгибоше као Обилићи, скупо продавши своје главе, јер је Турака много више погинуло.

Једне чете гину, друге ничу као гљиве послије кише. Народ је трпио и трпио, па кад је већ трпљење додијало, народ се лаћа оружја.

Ми не можемо одавле помоћи својој јадној браћи. Можемо се молити за њихове јуначке душе и угледати се на њих. Као што се они бију оружјем, требамо се и ми бити са законом у руци за своје добро и образ. Њиховим ће душама бити доста, кад виде, да се Срби свуда држе као људи, а не савијају се ни пред чијом силом.

Вјечни покој њиховим мученичким тијелима и душама! Дај Боже да из њихове крви никне слобода оном народу, за који су они положили своје главе.

Мајка, сеја и љуба.

— Српска народна песма. —

Млад се Јово по чардаку шеће,
Под њиме се чардак проломио,
Те он сломи своју десну руку;
Брзо му се љекарица нађе,
Љекарица, из горице вила,
Али много иште љекарине:
Од матере б'јелу десну руку,
Од сестрице косу с уплетњаком,
А од љубе ћердан од бисера.
Мајка даде своју десну руку,
Сеја даде косу с уплетњаком;
Љуба не да ћердан од бисера:
„Не дам, Богме, мог бисера б'јела,
„Ја сам њега од оца дон'јела.“
Ражљути се загоркиња вила,
Па отрова рану Јованову,
Умре Јово, жалосна му мајка!
Закукаше до три кукавице:
Једна кука, никад не престаје,
Друга кука јутром и вечером,
Трећа кука, кад јој на ум падне;
Која кука, никад не престаје,
То је јадна Јованова мајка;
Која кука јутром и вечером,
То је тужна Јованова сеја;
Која кука, кад јој на ум падне,
То је млада Јованова љуба.

Српска повјест.

13.

Пропаст Србије.

Ђурађ Бранковић.

(Од год. 1427. до 1456.).

Послије смрти деспота Стевана Високог постаде српски деспот Ђурађ Бранковић, нећак Стеванов, син Вука Бранковића, зета цар Лазарева.

Ђурађ је био и јунак, и мудар и добар човјек, а уз то врло богат. Био је већ стар, кад је постао деспот Србије. 29 година владао је он Србијом. Читава његова влада није била ништа друго, до читав низ патња, мука, несрећа и његових и српског народа који је живио у Србији. Несретнијег владара од њега тешко да има. Бадава му је било и јуначко срце, и велика љубав за српску ствар и велики његов ум. Оно што је на смрт осуђено, мора пропасти. А Србија је била осуђења на смрт. За тридесетак година иза смрти Бајазитове Турци

се опоравише од рана, које им зададе Демир и синови Бајазитови у својој међусобној кавзи. Турска је већ тада била силна држава, најмање пет пута већа од тадање Србије. А уз то други хришћански народи нису мислили на то, да ће Турци, пропане ли Србија, ударити и даље. Особито су у том гријешили Мађари. Мјесто, да помажу Србима, они су на Србе још ударили иза леђа.

Чим је Ђурађ засио на пријесто затраже Турци да им преда Србију. У исто доба ударе Мађари на Србе и отму Биоград. Ђурађ се у невољи помири с Турцима, али им мораде дати градове Крушевац, Ниш, Голубац и своју лијепу кћер Мару за жену Мурату другом, турском цару.

Ђурађ подигне себи тврди град Смедерево за пријестоницу. Али Турци нису дуго мировали. Са двије стотине хиљада момака ударе они на Србију и преплаве је. Ђурађ отидне у Мађарску, да тражи помоћи. У Србији остаде у српским рукама једино град Смедерево и Ново Брдо. Турци их опколе са грдном војском. Смедерево су бранили два јуначка сина Ђурђева, Стеван и Гргур. Али кад нестане хране, мораде се град предати, јер Мађари не дадоше помоћи. За двије године освоје Турци и Ново Брдо и ослијепе те исте године оба Ђурђева сина, који су дотле били у тамници турској. Кад Мађари видјеше како пропаде Србија и како Турци почињу проваљивати преко освојене Србије и у Мађарску, препадоше се љуто. Брзо стадоше купити војску, да ударе на Турке. С том војском провале у Србију, а с њима и Ђурађ. Ђурађ позва српски народ да се диже на Турке. И збиља, народ се листом диже. Турци буду много пута потучени, те су морали вратити цијелу Србију Ђурђу. Да су Мађари хтјели ићи даље с Ђурђем, били би Турци још даље протјерани, али Мађари се вратише.

Тако Ђурађ опет завлада Србијом. Послије десет година опет Турци груну на Србију, године 1454. Јуначки војвода Ђурђев Никола Скобаљић потуче их до ноге. Тада се сам турски цар крене на Србију са силном војском. Никола дочека и ову војску са својом малом силом. На ријеци Трепањи приметне се крвав бој. Турци потоку Србе, ухвате рањена Николу и оца му, те их обојицу набију живе на коље. У то је Ђурађ скупио војску, дошли су му у помоћ Мађари под Јанком Хуњадијем (наш народ зове га у пјесмама Сибињанин Јанко) и потоку Турке. Годину дана иза тога умре стари Ђурађ у дубокој старости и заврши тако свој мучни, крвави живот.

Три године иза тога ударе Турци опет на Србију, 1459. године и сасвим је освоје. Од то доба па све до 1804. год., била је Србија под турском власти, у турском ропству.

Српски великаши, који се иза смрти цара Душана почеше као бијесни вуци клати међу се, мјесто да се сложе против Турака, ископали су гроб Србији. Бадава је касније било све напињање и мука цара Лазара, сина му Стевана и Ђурђа Бранковића. Србија, сатрвена великашком неслогом, није се више могла сама одупријети Турцима. Она је морала пропасти и пропала је.

Послије пропасти Србије од свију српских земаља остала је још слободна Босна и то још за мало времена, и мала Црна Гора, за увијек.

У идућем броју рећи ћу вам коју о Босни, јер о тој српској земљи говорили смо до сад само узгред, у оним приликама, кад је Босна потпадала под власт Србије. Али много времена била је Босна слободна, а доста времена и под владом мађарских краљева.

Мајка српског јунака.

Мајка жељка сина Вељка с поља Косова;
 Жељкује гаи страхује, ноћу не спава.
 Сама га је опремила, што га жељкује?
 Знала га је куд га шаље, па што страхује?
 Јер је мајка, није камен, за то жељкује;
 А синак јој млад и зелен, за то страхује.
 Ал' ево ти старој мајци до три гласника:
 Прва стиже соко птица: „Зачео се бој.“
 Друга птица кукавица: „Рањен синак твој.“
 Трећа птица голубица: „Издахно је већ.“
 „Стан'те, птице!“ вели њима мајка Вељкова,
 „Хоће л' узбит' душманина српске деснице?
 „Хоће л' образ освјетлати сложне делије?“
 Три гласника одлетјеше, ништа не зборе.
 А мајка се богу моли сву ноћ до зоре.
 Ноћ трајала стотинама дугих година; —
 Мили боже, је л' ти стигла њена молитва!?

„Снохватице“ Змајовине.

Шта кажу љекари.

Од чега да се чувамо љети.

Пише д-р Пернањски од Перник-града.

МиLINE и удобности, којима нас љето обасипа, неизмјерне су. Сваки поглед на бујни живот у природи, којим живи најситнија биљчица исто тако као и најсавршенији створ природин, човјек, надахњује нам љети душу животним надимом. Ми видимо, како се то све животом надмеће, савлађујући и обарајући једно друго, онако мимогред, дижући се опет и цвјетајући, а све по реду, који у природи влада.

Живот је позајмичан; један живот се одржава и буја пропадањем других живота, вјечна борба за одржањем утамањује тма живота, да би се други могли одржати. Па таки је и чо-вјеков живот; и он је у вјечној опасности, да

се не угаси ради развоја и бујања других живота, често оличених у створовима, које наше слободно око није кадро сагледати. Ми смо непрестано у сред те борбе и подлежемо, покад' што, у н.ој и не знајући, какав нас је непријатељ оборио. У води, у храни, у зраку (ваздуху) сусретамо се са тим непријатељима нашег живота: ситне, непримјетне, живе клице (бактерије) врве често у храни и напитку, што нам требају да одрже тијело у радњи и снази, или у ваздуху, који опет својом чистоћом треба да нам одржи свјетину и живот наше душе. Те клице бујају љети јаче по природи и сусретај наш са њима је чешћи. За то нам и јесте прва дужност, да као и увијек, нарочито љети пазимо на своју храну и пијаћу воду, да богме, имајући вазда на уму, како нам је одпријеке потребе и свјез, незакужен ваздух.

Од хране се љети много пати. Врућина помаже трулеж и квареж хране и већ последије неколико часова може бити така храна по здравље убитачна. Желучани и цревљани катарии код одраслих, а нарочито код дјеце, јесу скоро једине болести за вријеме љета. Уз то су чести нарочито случајеви срдобоље и врућице, чије се клице уносе у тијело било храном било водом. Свјежа, на ватри спремљена храна не шкоди, сирова пак, нескувана, јесте врло често штетносна, па и убитачна: са њом се унесу шкодљиве клице, које зачну болест својим рашћењем и гомилањем. Тако се тумаче разболијевања изазвана некуваним млијеком, пријесном другом храном, пријесним воћем неправим, а за нечишћеним рукама, које су га брале или земљом испод дрвета. Тако су и разболијевања, која долазе од покварене хране због развитка тих шкодљивих клица у љетној врућини.

Кад то сазнамо, онда ћемо појмити, за што нас уче, да јако пазимо на то, да нам храна буде, прије свега, свјежа и да је за јело на ватри спремљено. *Скувана или печена храна нема у себи живих заразних клица.* Али не заборавимо, да се љети те клице живо наносе и развијају, па ако и скувана или печена храна остане дуже вријеме на зраку, она ће се брзо закужити тим клицама, па усахранимо ли се њоме,

болест је неизбјежна. Сваки зна за тешка разболијевања љети за кратко вријеме иза јела таке хране. Врло често и подлијежу таки болесници последије врло кратког времена, а чућете, да је болесник, прије него што се је разболио, јео некакав сир или ајвар, какво старо печење, кобасице, устајало млијеко, какво хладно вариво од предњих дана итд.

Још да споменемо разнашање тешких болештина срдобоље и врућице. Вода, млијеко, воће и друга храна, која се једе пријесна, некувана, јесте прави посредник у пренашању клица тих болести. Кад воде усану и бунари се загаде тим клицама, онда се болест појави на све стране, а разнашање иде брзо млијеком, воћем итд. Побјегнемо ли од тако загађених бунара, или станемо ли брижљиво кувати и воду и млијеко и воће и сву храну и врло пажљиво прати

Скопљанка.

искуваном водом и посуће и руке и воће, које хоћемо пријесно да једемо, онда нестаје тих зараза.

Још се слабо пази на само воће. Често зелено, несазрело или труло, по земљи замрљато или зараженим рукама узбрано, а неопрано, једу га људи заједно са љускама и коштицама. Не само грожђе, већ и трешње, огрозле, рибизле, гњилаче крушке, ситније шљиве, оскорушке итд. једу људи без икакве пажње заједно са кошти-

www.цама.с које често изазивају јака дражења слузокоже у пријевима и чине својим нагомилавањем, или и појединачним задржавањем, често појаве, које доводе живот до ивице пропасти. Да богме, многи ће се смијати овој напомени, а и истина је, да такве пошљедице оваких навика нијесу правило, али сваки љекар ће вам много таквих несретних случајева причати. Многи одрасли, да дјецу и не спомињемо, пропатио је са такве навике.

Несретни случајеви у купању у вировима и по ријекама, повреде босоногих итд. љети су чести и са мало опрезности се може многи смртни случај отклонити.

Још је тма несрећа, које нас љети могу лако снаћи. Жеге и врућине, које често бивају код нас врло јаке, могу нам, при нашем раду, такођер лако шкодити. Вишекратно трљање хладном водом или умјерено и пажљиво купање спријечиће нам многу таку невољу.

Љето је дивота у Бога, али будимо пажљиви и чувајмо се на све стране, јер љети нема краја, са кога нам опасност не пријети и здрављу и животу!

Вода без брода.

— Српска народна песма. —

Ој Цетињо, водо поносита!
 Ти се синоћ криво кунујаше
 Да на теби ниће брода нема,
 А ја јутрос и подоцне дођох,
 И на тебе до три брода нађох,
 На једноме кићени сватови,
 На другоме момак и ђевојка,
 А на трећем братац и сестрица;
 Сеја брату зарукавље везе,
 Братац сеји мор доламу шије;
 Сеја брату тихо говораше:
 „Удри браца, пуца низ њедарца,
 „Да не може ни јабука проћи,
 „А камо ли туђег брата рука.“
 Братац сеји тихо одговара:
 „Сејо моја ти си јоште луда;
 „Кад ту дође туђег брата рука,
 „Сама ће се пуца распињати.“

Руско-јапански рат.

С бојног поља манџурског јављају потоњих дана о већим окршајима на источним крилима војске између руске и јапанске војске. Јапанци настоје да продру у долину реке Сунгари, па да онда пређу у опћи нападај. Али да то постигну морају најпре освојити неке важне положаје, које држе Руси. Отуда ти најновији већи или мањи окршаји, који Јапанце нису довели до жељена успеха. Дух је руске војске

изврстан и Љињевић жели да дође до одлучне битке пре него што дође до склапања мира. Према вестима, које стижу, руски су положаји веома добри. Али исто тако не треба заборавити да је Ојама бројем војске још увек јачи од Љињевића, и зато се не може унапријед рећи, како ће се свршити ова можда најкрвавија битка, којој идемо у сусрет.

За Русију је невоља и то, што се догађају велики немири, нарочито у Пољској. Истина, ове побуне изазивају Немци и Жидови, који би радо побунити Пољаке, не би ли руска Пољска припала Немачкој. Њима је најнеугодније, што је руска влада дала слободе Пољацима у вери, језику, управи и т. д., па се боји да би могло доћи до мира између Пољака и Руса, те досад завађене браће словенске.

Да у Русији не иде све како треба, доказују говори, што су их пред царем Николом говорили у име 14 руских угледних родољуба професор у великој школи московској кнез Трубецки и председник петроградског градског већа Фјодоров. Они су упозорили цара на опасност, која прети Русији, ако се друкчије не уреди. Чиновништво је свемоћно, најбоље главе остају у држави неопажене, а на површини плива слама. Цар је лепо захвалио овим родољубима и обећао им, да је његова воља, воља царска, несломљива и да ће се увести сабор у Русији, јер он с том мишљу леже и устаје.

И тако ће Русија добити сабор изабраника народних. У овој невољи ратној, која тишти сав народ, то ће бити благи мелем за све ране, које су задане Русији. Сабор ће одлучити о рату и о миру, и што он рекне, рећи ће у име целог народа руског.

Надриписари и тежаци.

Сваки тежак већ зна, шта је то надриписар. То је човјек, који није учио за адвоката, а бави се пословима, које смију радити само адвокати (фишкали). Он саставља тежацима разне тужбе, молбе и тако даље.

Тежак је сиромашан, а адвокат скуп за сиромашног тежака. Зато тежак иде надриписару, да му он састави спис какав, који тежак не зна саставити.

Има надриписара, од стотине два три, који раде свој посао поштено. Ако што не зна, он рекне: не знам брата. Али грдна већина петља се и у оно, што не зна, па отуд тежак страда.

Али има надриписара, који су још непоштенији. Они приме од тежака онај крвави крајцар, а не ураде ништа. Загребачки бански сто добио је ове године већ два три пута препоручено писмо, а у њему нема ничег, осим бијелог, чистог папира. То су неки надрипи-

сари примили новце од тежака, а нису ништа за те новце урадили, већ су метнули у коверат чист папир, атресирали на бански сто, и предали на пошти на рецепис, препоручено, па рецепис показали оним јадним тежацима, као тобоже, да су послали, што је требало. Бриге њих, што ће јадни тежаци чекати, шта ће „они горе“ урадити. Могу чекати до судњег дана, неће ништа дочекати.

Али, што је још горе, тежак ће чекати и чекати, па кад види, да ништа нема, он ће опет надриписару, да потјера на ново ствар. А надриписар ће Јово на ново, чист папир у коверат, а тежаку рецепис.

Нека тежаци дакле добро припазе на овакве лопове, па ухвате ли их, нека се равнају с њима онако, како треба.

Ми смо мислили, да нам је дужност, упозорити тежаке на лопове надриписарске. Отворите очи, кад свој крваво зарађени новац дајете.

Соколова напомена.

Колико је у години дана
Истолито на јелици грана,
Колко грана толико гаврана;
А на врху соко се њињуха;
Воли соко стајат' на високо
Одаклен се види на широко.
— Пуче пушка подаље од луга,
Чија пушка, соколова друга:
Хајдук Вића из Бјелоселића
И његове чете осветничке.
Отиште се јато гавранова
На крстине, душманске лешине,
Те одлану јеловоме грању,
Сам остаде соко на високо
Одаклен се чује на широко,
Пак он кличе пријатељу Вићи:
„Ала хвала, дружино опрана:
Добре пушке и мишице мушке,
А још боља срца у јунака!
Сад починте да се одморите;
Јер још није главна боја било, —
Косово се није осветило.“

„Снохватице“ Змајовине.

За „Српско Коло“.

Као што се може у сваком броју „Српског Кола“ читати, нађе се увијек и свагдје народне господе, којима на срцу лежи добро Срба ратара, па их упућују, да се претплаћују на „Српско Коло“, а други и сами плаћају претплату за оне најсиромашније. Тако је ето г. Жарко Станић велики посједник из Вуковара приликом свог боравка у Загребу на скупштини српске самосталне странке предао управи нашег листа К 19:20

као претплату за 8 примјерака „Српског Кола“, од којих ће се један примјерак слати српско-православној црквеној општини у Шаренграду, а остали сиромашним Србима ратарима, за које управа одреди. Даље је преч. госп. Василије Грујић парох у Копривној код Модрича у Босни послао К 4:90 за 2 г. М. Вукелић из Плавче Драге код Плишког К 4:80 такођер за 2. Затијем је г. Симеон Војновић учитељски приправник у Пакрацу послао К 5 као мјесечну претплату за своје претплатнике у Пакрацу: Г. Станко Ребрача у Глини скупио је у веселом друштву К 5:60 и послао управи нашег листа као претплату да се шаље двојници сиромашних Срба ратара из Баније а двојници из Лике. Г. Ђуро Кончар трговац из Драгоштиње код Глине послао је даље К 2:40 као погодишњу претплату за 2 скупљена претплатника, па пише, да ће их још скупити. Г. Миша Јоановић из Вел. Кикинде послао је К 3.60 као претплату за 2 претплатника, а г. В. Чопорда из Дишника К 1:20 као тромјесечну претплату за 2 скупљена претплатника.

Опет лов.

— Српска народна песма. —

Лепо ти је родио јаблане!
Све бисером и драгим камењем,
Али га је соко окрунио
Долећући јутром и вечером,
Долећући, у гору гледећи,
Где два брата итар ловак лове;
Старији је братац уловио,
Уловио срну и кошуту,
И јеленче злаћени рогова;
А млађи је братац уловио,
Уловио Сосу златокосу.
Старији је млађем говорио:
„Ајде, брате, да ловак делимо.“
А млађи је старјем боседио:
„На част теби срна и кошута,
„И јеленче злаћени рогова,
„А меника Соса златокоса.“

Шта се збива у нас и у свијету.

Осми конгрес Српских Земљорадничких За-
друга одржан 17. и 18. Маја о. г. у Дарувару,
донео је ову резолуцију: Уверен потпуно о
томе да прекомеран раскош — који се у душу
народну увукао и од кога нам болује цело тело
народно — раскида имовину и снагу народну,
да је у многим и многим нашим местима повод
раскућавању и расељавању народа, да у многим
крајевима управо у пропадање наш народ води
— Осми Конгрес Српских Земљорадничких За-
друга меће на срце у првом реду свима задру-
гарима, а затим свима осталим Србима свуда,
да се чувају и клоне раскоша, да га остављају

и напуштају, а напротив да сав рад и све своје делање удешавају тако, да нам снага наша народна буде велика, јака, способна да одолева свакој сили, сваком ударцу упереном против сваког појединог и свију заједно. У великом и важном томе послу света је дужност народне интелигенције да предњачи не само поуком већ и примером своме народу. Осми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга не сумња ни мало да ће народна интелигенција, која је у досадањем привредном покрету и раду нашем показала љубави и воље за привредним снажењем и подизањем народа нашега — заиста народу предњачити и упућивати га у свему што га његовом добру води, а нарочито у сузбијању највећег зла и најопаснијег непријатеља народног — раскоша, штетних обичаја и сваковрских народних порока.

Женска мода. Једна госпођа написала је о несрећној моди код ратарских дјевојака у „Новом Србобрану“ чланак по имену „Женска мода и Српски Соко“. У том чланку износи, како наш народ од тога страда. Вели, како јој је дошла нека жена из Буковца код Карловаца па кука и уздише, како мора узајмити из штедионице 60 круна па ићи у Нови Сад и купити кћери хаљину за славу (збор). Има само 2 јутра земље и мали виноград, а овамо мора бити за кћер штит за сунце, лепеза, рукавице, ципеле, блуза. Fino одијело, праве госпођице, а момци знојним рукама при игрању замажу све то и онда је други пут на слави не облачи него дај другу, па тако никад краја ни конца. Даље прича ова госпођа, како су јој се јадали ратари из Бешке и Крчедина на ту проклету моду, како им жене краду жито, пасуљ (грах), хљеб, како то продаду буд зашто Чивуту, а онда купују кћерима fine и скупоцјене ствари.

Ова госпођа предлаже даље, да би се тому злу доскочило тако, када би наше госпође и госпођице пробале увести народну ношњу од српског платна и јефтиних штофова, па да се на њих угледају и ратарске дјевојке и жене.

Ми пак са своје стране препоручујемо Србима ратарима, да својим женама и кћерима изнесу пред очи сву штетност и убитачност ове несрећне моде, која је већ многе куће ратарске одвела на просјачки штап, па да се оставе тога. А и наши сеоски момци могли би у тој ствари поради тога, па одвраћати дјевојке од моде, јер ће и они послуже, кад постану мужеви, морати такођер да искихају.

Ново министарство у Угарској. Како смо јавили, са владе је у Угарској одступио гроф Тиса, и на позив краљев саставио је владу капитан тјелесне краљеве страже, пређашњи угарски министар домобранства, барун Фејервари. У прошлу среду 8. (21.) јунија ступило је то министарство, састављено из чиновника,

први пут пред сабор у Пешти. Чим су ступили на врата, чули су се поклицы: „Ниткови!“ „Бечке слуге!“ „Гадови!“ и друге погрдне речи.

Министар Фејервари предао је саборском председнику Јусту краљево писмо, којим се именује за министра председника. Затим је Фејервари изјавио, да га је краљ именовоа само за то, што из већине саборске (опозиције) није успело до сада саставити владе. Али се нада, да ће то ипак успети, и он би тако само кратко време остао министар председник. Иначе, рече, његово министарство стоји изван свију странака. (На то су му с левице довикивали, да то не познаје мађарски устав и шта траже у сабору?) Још је Фејервари рекао да се владе у својој дубокој старости примио за вољу краљу. (Нар. заступник Мезефи виче: „Зар отаџбина није ништа него само краљ?“) После тога је Фејервари поднио пред сабор неколико законских основа.

Кад је то учинио, онда је саборски председник изјавио, на што је и већина сабора пристала, да се поведе расправа о краљеву писму. Фејервари је видио, да неће добро бити по његову владу, па је одмах извадио друго краљево писмо, и тражио да се одмах прочита. У том је краљеву писму стајало, да се сабор одгађа до 15. септембра по новом. Али то већина саборска није хтела допустити, и ако је Фејервари тврдио да се краљева реч у свако доба одмах мора саслушати. Али се већина саборска не даде заплашити, већ изврши оно што је хтела, а Фејервари оде с министрима из дворнице. Устаде Кошут и изјави влади неповерење. После Кошута устаде и сам Тиса у име либералне мађарске странке, па чак и он изјави влади неповерење. Затим устаде и Румун Новак у име мађарских посланика у сабору, па учини то исто.

После свега овога прочитано је истом онда друго краљево писмо, којим се сабор одгађа до 15. септембра. Седница саборска није с њиме свршена. Устао је барун Банфи и предложио, нека сабор закључи, да је одгађање сабора противно темељним државним законима, уставу, према томе да је против устава и даље владање Фејерваријево у Угарској. Надаље, да сабор изјави, да је свако побирање пореза и узимање рекрута такође против устава, па да се забрањује позивати под оружје накнадне причувнике (ерзацрезервисте), а тако исто, да се не смеју задржати војници, који већ три године служе. Подједно је предложио, да сабор закључи, да се забрањује дати ма и један новчић из угарских прихода за заједничке потребе с Аустријом. Сабор је усвојио предлог Банфијев. За неповерење гласали су сви осим хрватско-славонских посланика у угарском сабору.

Дабогме, да су ови закључци саборски изазвали у Аустрији велико незадовољство. Њемачке новине, које су уз владу аустријску, нападају угарски сабор, да је створио саборску револуцију, јер није хтео чути краљеве речи и прихватио је оно, што је Банфи предложио. Фејервари је опет изјавио, да он не сматра закључке саборске за правно ваљане и да ће владати

даље. Он је истина поднео краљу оставку, али је краљ није прихватио.

Занимљиво је, да жупаније у Угарској једна за другом прихватају оно, што је Банфи предложио и ускраћују сваку помоћ влади. То они могу учинити, јер је у Угарској жупанијска самоуправа велика, (а није скучена као у Хрватској), они бирају на жупанијским скупштинама чиновнике, па за то могу и одређивати и заповедати како хоће.

† **Јанко Веселиновић.** 14. (27.) јуна умро је у мацванском селу Глоговцу у Србији знаменити српски књижевник и народни учитељ Јанко Веселиновић у 43 години свога живота. Одрастао на селу и живећи непрестано са ратарима силно их је заволио и проучавао је њихов живот, њихове добре и рђаве стране, па је то све лијепо и китњасто износио у својим приповијеткама, које се у сласт читају. Читава свога живота био је поред свега тога сиромаш, па му је то и сметало те се није могао лијечити, како би требало, те подлеже љутој бољетици. Ево прича и приповиједака, што их је написао: „Луда Велинка“, „Слике из сеоског живота“, „Сељанка“, „Пољско цвеће“, „Од срца срцу“, „Борци“, „Хајдук Станко“, „Јунак наших дана“, позоришни комад (представу) „Бидо“ и „Потера“. Нека му је слава и вјечан спомен у народу српском.

Српски добротвор. Честити Србин трговац у Вуковару и претплатник нашег листа Тоша Илић умро је недавно у Вуковару, те је оставио „Привреднику“ К 2000, вуковарској српској црквеној опћини К 2000, по К 500 српском пјевачком друштву „Јавор“ и добротворном ватрогасном друштву, по К 100 Матици Српској, српском народном позоришту и српској великој гимназији новосадској. — Нека је слава и вјечан спомен овом добротвору српском.

Различне вијести.

Србин ратар за „Српско Коло“. И у овом броју имамо да забиљежимо лијеп примјер, како се и Србин ратар заузимље за свој лист „Српско Коло“. То је Мита Вуковић из Свилоша код Черевиха у Сријему. Када би се нашло овако још угледнијих Срба ратара, они би могли много учинити за раширење „Српског Кола“. Ми се надамо, да ће сваки наш претплатник настојати око тога, па да „Српско Коло“ буде што веће и што јаче. Управа „Српског Кола“ захваљује Србину ратару Мити Вуковићу на његову заузимању.

Нова Српска Земљорадничка (ратарска) Задруга у чанадској жупанији. Ово дана је потврђена од стране кр. судбеног стола сегединског Српска Земљорадничка (ратарска) Задруга у Торњи (удружење са неограниченом одговорношћу).

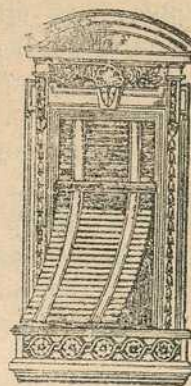
У чанадској жупанији је једва 3—4 места, у којима Срба има. Па и од тих места ето кренуше се већ два места. Године 1902. основана је наиме Српска Земљорадничка (ратарска) Задруга у Батањи, а ето се сад основа и у Торњи. Надати се, да ће се сад кренути и

друга још два места у тој жупанији, те ће онда сва српска места у тој жупанији имати и своје српске земљорадничке (ратарске) задруге.

Заиста је хвале вредно, да се народ наш не да, ето, ни ту где је сасвим утонуо у мору туђинштине, где нико за њега не зна, па богме, могло би се рећи, ни рођена му браћа. Срби из чанадске жупаније нека послуже примером за углед Србима у онима местима и крајевима, где ни до данас још не прорадише српске задруге, јер кад Срби из чанадске жупаније могу, онда могу заиста свуда и сви остали Срби.

Градња земаљске болнице. Земаљска влада позвала је градско поглаварство у Загребу, да изнесе пред градско заступство на расправу питање како и с колико би новца градска опћина загребачка могла помоћи влади при градњи и уведењу земаљске болнице. Ако се ово изведе подмириће ће тиме данашња потреба не само града Загреба него и цијеле земље, а одузеће се тиме и знатан приход, што га сад имају милосрдна браћа и сестре.

Највећа звона на свијету. Највеће је звоно у Њемачкој у Келну са 500 центи, у Холандији са 400 центи, у Моравској (Олоуцу) 367 центи, у Бечу 350 центи (на Стефановој цркви), у Паризу 340 центи. У Доглеској (Оксфорду) има највеће звоно 150 центи, у Риму (ватикан) 80, у Шпанији 300, у Швајцарској 240. Но највеће је од свију царско звоно у Москви с големом тежином од 4089 центи. Ово звоно није објешено, него стоји на великој гранитној плочи у Кремљу.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
капака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине

фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 5—2